

Arbetet mot antisemitism

Utdrag ur regeringens handlingsplan
mot rasism och hatbrott

Inledning

Den 12 december 2024 beslutade regeringen om en handlingsplan mot rasism och hatbrott. Med tydliga mål för arbetet och bättre förutsättningar för myndigheterna att uppnå dem, ska handlingsplanen ge förutsättningar för att arbetet på området blir träffsäkert, utvärderingsbart och långsiktigt.

Handlingsplanen lägger grunden för att arbetet mot rasism och hatbrott ska ske brett och samlat samtidigt som generella insatser mot rasism behöver kompletteras med riktade insatser som synliggör och motverkar specifika former av rasism. Utifrån den kunskap som finns i dag om förekomsten av rasism i Sverige har handlingsplanen särskilt fokus på antimuslimsk rasism, antisemitism, antisvart rasism, antiziganism och rasism mot samer. Alla dessa former av rasism har inverkan på människors livsvillkor men de härstammar från olika historiska processer vilket påverkar hur de tar sig uttryck i Sverige i dag och i en del fall hur de bör bekämpas.

Här sammanfattas handlingsplanen med fokus på hur regeringen arbetar mot antisemitism. För att få en bild av hela arbetet mot rasism behöver handlingsplanen läsas i sin helhet. I den finns bl.a. beskrivningar av vilka strukturer som stödjer arbetet, en mer omfattande lägesbeskrivning som bl.a. inkluderar rekommendationer som lämnats till Sverige av olika internationella övervakningsorgan, samt en redogörelse för identifierade behov och det arbete som för närvarande genomförs på området.

Utgångspunkter

De senaste årens arbete utifrån den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott har bidragit till mer kunskap om hur rasism på olika sätt fortsätter utgöra en utmaning inom flera samhällsområden. Även om många insatser har genomförts för att förebygga och motverka rasism kvarstår behovet av ett fortsatt samlat och målmedvetet arbete.

I juni 2023 presenterade Statskontoret en analys av den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Analysen visade att

planen har gett ett mervärde men också att det finns behov av att utveckla strukturen för arbetet. Det behövs bl.a. mer konkreta och tydliga mål för vad arbetet mot rasism ska leda fram till och bättre förutsättningar för myndigheterna att uppnå dessa för att arbetet ska ge resultat.

När arbetet med att ta fram handlingsplanen påbörjades hösten 2023 fanns mycket kunskap och erfarenheter från tidigare insatser på området. Dessa har genererat rapporter om hur olika former av rasism tar sig uttryck i bl.a. hatbrott och diskriminering. Dialoger med civila samhället om människors utsatthet för olika former av rasism och behov av åtgärder har genomförts regelbundet sedan 2016. Rapporter och granskningar från internationella övervakningsorgan för mänskliga rättigheter har också utgjort viktiga underlag i arbetet med handlingsplanen.

Handlingsplanens inriktning

Mål och delmål

Det övergripande målet med handlingsplanen mot rasism och hatbrott är ett samhälle fritt från rasism.

Utmaningar med olika uttryck för rasism finns i hela samhället och kräver insatser av en mängd aktörer inom ett stort antal områden. Samtidigt är det viktigt att de insatser som genomförs också ger resultat. Samhällets resurser bör samlas där de gör mest nytta både i förhållande till de behov som bl.a. människor som utsätts för rasism ger uttryck för, och utifrån vad som ger bäst förutsättningar att göra skillnad. Arbetet bör skapa förutsättningar för att den kunskap som tagits fram används av berörda aktörer. Handlingsplanen bör därför bidra till ett träffsäkert, utvärderingsbart och långsiktigt arbete mot rasism och hatbrott.

Det övergripande målet med handlingsplanen är ett samhälle fritt från rasism.

För att åstadkomma sådana resultat genomförs arbetet i handlingsplanen primärt inom fyra fokusområden: Skola, Rättsväsende, Vårld och offentliga verksamheter och Arbetsliv. Till vart och ett av dessa kopplas ett delmål mot vilket arbetet ska följas upp. Att fokus ligger på dessa områden hindrar inte att viktiga insatser genomförs inom andra delar av samhället.

Samhällets utmaningar med rasism grundar sig ofta på skeenden långt tillbaka i historien och kräver också uthålliga insatser framåt. Handlingsplanen

Fyra fokusområden:

- Skola
- Rättsväsende
- Vårld och offentliga verksamheter
- Arbetsliv

ska därför lägga grunden för ett långsiktigt arbete. Under varje fokusområde pekas ett antal myndigheter ut som bedöms vara särskilt viktiga för att uppnå respektive delmål. Dessa myndigheter är viktiga för att de antingen bidrar med att ta fram ny relevant kunskap eller för att de bidrar till att förebygga och motverka rasism och hatbrott genom andra insatser.

Särskilt utpekade myndigheter:

Arbetsmiljöverket, Brottsförebyggande rådet, Diskrimineringsombudsmannen, Forum för levande historia, Polismyndigheten, Statens skolverk och Socialstyrelsen.

Samordning

För att bidra till att arbetet inom handlingsplanen sker samlat med sikte på utpekade mål, att involverade aktörer hålls informerade om det arbete som genomförs, och att såväl resultat som behov av justeringar i arbetet uppmärksammas, behövs en funktion för samordning och uppföljning.

Forum för levande historia får i uppdrag att samordna och följa upp handlingsplanen. I uppdraget ingår att regelbundet genomföra erfarenhets-,

kunskaps- och informationsutbyten främst mellan myndigheter och skapa förutsättningar för samverkan i relevanta frågor som rör rasism och hatbrott. Myndigheten ska även följa upp arbetet med handlingsplanen, bl.a. genom dialog med de myndigheter som nämns ovan.

Ett samlat grepp med riktade insatser

Inriktningen för handlingsplanen är att genomförandet av arbetet mot rasism och hatbrott ska ske brett och samlat samtidigt som det är viktigt att särskilt fokusera på olika former av rasism för att fånga upp olika gruppers utsatthet och öka insatsernas träffsäkerhet. Oavsett vem det riktas mot och vem det kommer ifrån är rasism eller liknande fientlighet aldrig acceptabelt.

Att det finns både likheter och skillnader mellan dessa former av rasism synliggjordes i dialoger med civilsamhället som genomfördes i arbetet med att ta fram de åtgärdsprogram mot afrofofi, antisemitism, antiziganism, islamofobi och rasism mot samer som beslutades 2022. Flera företrädare för civilsamhället lyfte fram behovet av ökad kunskap om hur respektive form av rasism kan ta sig uttryck i dag och av olika strategier för att motverka dem. Samtidigt utpekades vissa verksamheter, t.ex. inom rättsväsendet eller skolväsendet, som särskilt viktiga i arbetet oavsett vilken form av rasism det handlade om. Att arbetet med att förebygga och motverka olika former av rasism kan behöva bedrivas samlat är därutöver i linje med önskemål från många myndigheter och andra berörda verksamheter om att regeringens styrning av tvärssektoriella frågor bör samordnas för att underlätta genomförandet av insatser.

Åtgärdsprogrammen mot olika former av rasism som innehåller åtgärder för perioden 2022–2024 syftar till att öka kunskapen om och motverka dessa former av rasism. Behovet av kunskapshöjande och andra insatser för att motverka olika specifika former av rasism kvarstår även därefter. Det mest ändamålsenliga för att understödja en samlad och tydlig styrning på området med fokus på måluppfyllelse, är en handlingsplan som tar ett helhetsgrepp om

arbetet och samtidigt synliggör olika former av rasism och de särskilda utmaningar, behov och åtgärder som kopplas till dem. Åtgärdsprogrammen tas nu vidare och integreras i handlingsplanen. Handlingsplanen lägger därmed grunden för att det riktade arbetet mot olika former av rasism ska fortsätta med samlad kraft. Detta arbete går hand i hand med det integrationspolitiska målet.

Handlingsplanen lägger grunden för att det riktade arbetet mot olika former av rasism ska fortsätta med samlad kraft.

Begreppet antisemitism

Nedan redogörs för vilken innebörd begreppet antisemitism har i handlingsplanen med exempel på hur antisemitism kan ta sig uttryck utifrån hur olika begrepp används och diskuteras inom forskarsamhället. I avsnittet lägesbeskrivning ges en mer utvecklad redogörelse för kunskap som finns om antisemitism i Sverige i dag utifrån olika forskningsstudier, rapporter och andra underlag.

Antisemitism är ett samlande begrepp för fördomar och fiendlighet mot judar. Det handlar dels om stereotypa föreställningar och myter, dels om en negativ inställning till judar som grupp.

Sverige står bakom IHRA:s (International Holocaust Remembrance Alliance) icke-rättsligt bindande arbetsdefinition av antisemitism och den lista med exempel som kan tjäna som vägledande, beroende på sammanhang. Enligt denna definition är antisemitism en bestämd uppfattning om judar som kan uttryckas som hat mot judar. Språkliga och fysiska uttryck för antisemitism riktas mot judiska eller icke-judiska personer eller deras egendom samt mot judiska institutioner och religiösa samlingsplatser. Definitionen inkluderar även exempel på vad som kan klassas som antisemitism såsom att jämföra Israels politik med nazisternas eller att se judar som kollektivt ansvariga för staten Israels åtgärder.

Judar har tillskrivits diverse olika negativa egenskaper genom tiderna. Antisemitismen kan ta sig olika uttryck och variera i styrka. Den kan framträda som attityder och tankemönster men också som teologi och ideologi. Antisemitismen har månghundraåriga rötter och kan inte tolkas eller förstås utan att den sätts in i ett historiskt sammanhang. Den antisemitiska tanketraditionen innehåller ett stort antal föreställningar, myter och anklagelser, bl.a. att det

skulle finnas en global judisk sammansvärjning eller maktelit, en tankefigur som inte är bärande i rasism generellt. Dessa har i många fall förändrats över tid, givits nya rättfärdiganden och anpassats till nya omständigheter – även om de i grunden alltid följt liknande tankemönster. Under medeltiden attackerades t.ex. judar av den kristna kyrkan och under covid 19-pandemin var spridningen av antisemitiska konspirationsteorier om att judarna låg bakom viruset stor, inte minst på internet. Under 1900-talet såg nazisterna judarna som ett hot mot den ”ariska rasens” överlevnad. Förintelsen, folkmordet på över sex miljoner judar under andra världskriget, är det mest extrema uttrycket för antisemitism.

Förnekelse eller förvrängning av Förintelsen är också en form av antisemitism. På grund av antisemitismens särdrag förekommer det att den inte uppmärksammas inom ramen för det generella arbetet mot rasism. Det förekommer också att antisemitism osynliggörs utifrån föreställningar om att judar är ”vita” eller ”väletablerade” och därför inte kan vara offer för rasism.

Hat mot judar utgör ett centralt inslag i extrem islamistisk ideologi och propaganda, inom den nazistiska så kallade vit makt-rörelsen och i delar av den vänsterextrema rörelsen. Händelser i omvärlden tenderar ofta att utlösa antisemitism och våld mot judar och judiska mål. Efter Hamas terroristattacker i Israel den 7 oktober 2023 har exempelvis antalet attacker mot judar och judiska institutioner ökat och antisemitiska slagord använts vid demonstrationer i Sverige och Europa. Erfarenheter av hatbrott och andra uttryck för antisemitism är ett återkommande inslag i många judars liv och förekommer t.ex. i skolan, på arbetsplatsen, på offentliga platser och på nätet.

Lägesbeskrivning

Företrädare för judiska organisationer har i olika dialoger bl.a. lyft fram att kunskap om antisemitism och om dess olika uttryck är bristfällig bland myndigheter och i samhället i stort. Det framhålls också att det saknas forskning om antisemitism och antisemitismens historia liksom kunskap och förståelse för dess särdrag såsom inslagen av tro på judar som en farlig grupp med mycket makt. Barns och ungas utsatthet i skolan har lyfts fram. Det har betonats att en begränsad tillgång i skolan till bilder av eller berättelser om olika sätt att vara och leva judiskt bidrar till en stereotypisk bild av judar.

I Brås rapport ”Antisemitiska hatbrott” (2019) beskrivs hur erfarenheter av hatbrott och andra uttryck för antisemitism är ett återkommande inslag i många judars liv. Av rapporten framgår bl.a. att antisemitism förekommer i breda lager av befolkningen, och att långt ifrån alla personer som utsätter andra för antisemitism tillhör en organiserad grupp. Däremot beskriver Brå hur radikalnationalistiska och våldsbejakande jihadistiska miljöer utgör ett hot både mot enskilda individer och mot judiska församlingar och föreningar.

Efter Hamas terroristattack i Israel den 7 oktober 2023 har antisemitismen ökat i Sverige. En delredovisning från Brå avseende ett uppdrag att ta fram kunskap om den judiska minoritetens utsatthet för antisemitism i Sverige (maj 2024), beskriver de hatbrottsmarkerade brott med antisemitiska motiv som anmälts den 7 oktober – 31 december 2023, dvs. efter Hamas terroristattack i Israel. Resultatet visar att närmare fem gånger fler antisemitiska hatbrott anmälades jämfört med samma period föregående år. Vad gäller brottskategori och brottsplats framträder en likartad bild som noterats tidigare för antisemitiska hatbrott. Här misstänks det finnas ett mörkertal och både i Brås rapport om antisemitiska

hatbrott (2019) och i möten med företrädare för judiska organisationer, framkommer att många judar väljer att inte polisanmäla incidenter av denna karaktär.

En forskningsstudie gjord av Segerstedtinstitutet (Göteborgs universitet, september 2024) visar hur antisemitism har upplevts av och påverkat judar i Sverige samt manifesterats i traditionella medier, sociala medier och på andra samhälleliga arenor sedan Hamas terroristattack den 7 oktober 2023 och det efterföljande kriget i Gaza. Den visar exempelvis att judar i Sverige upplever en kraftigt ökad antisemitism, bl.a. från personer med bakgrund i Mellanöstern, och en känsla av övergivenhet och svek från delar av samhället.

Erfarenheter av hatbrott och andra uttryck för antisemitism är ett återkommande inslag i många judars liv

En undersökning kring hur svenska judar upplever situationen efter Hamas terroristattack i Israel (Judiska Centralrådet/Infostat, november 2023) visar hur medlemmar i de judiska församlingarna upplever att otryggheten kring att leva med öppen judisk identitet i Sverige har ökat markant månaden innan undersökningen genomfördes. Exempelvis upplevde drygt sju av tio respondenter att det har blivit mycket otryggare. Helt dominerande är ökad oro för hets och trakasserier, men det finns också en utbredd rädsla för våld, förföljelser och dödligt våld.

I rapporten ”Antisemitism i Sverige. En jämförelse av attityder och föreställningar 2005 och 2020” (Forum för levande historia, 2021) undersöktes antisemitiska attityder och föreställningar i den svenska befolkningen. Studien visar ett minskat stöd för antisemitiska föreställningar 2020 jämfört med 2005. Rapportförfattarna betonar däremot att det fortsatt finns en icke obetydlig del av befolkningen som bär på antisemitiska attityder och föreställningar.

I Brås rapport om hatbrottsstatistik ”Polisanmälda hatbrott 2022” (2023) framgår att 4 procent av hatbrotten var antisemitiska. De antisemitiska hatbrotten utgjordes till stor del av hets mot folkgrupp, som oftast inte är riktat mot en specifik person, och brotten skedde oftast i digitala miljöer men även på offentlig plats och i skolan.

Spridningen av antisemitiska budskap på digitala plattformar och forum har bl.a. undersökts i rapporten ”Antisemitism in Social Media: Conspiracies, Stereotypes, and Holocaust Denial” (FOI, 2021), av vilken det bl.a. framgår att antisemitiskt innehåll förekommer på alla studerade plattformar och negativitet mot judar uttrycks i nästan 35 procent av alla inlägg som nämnde judar eller judiskhet.

De senaste åren har förekomsten av antisemitism i skolan undersökts av bl.a. Stockholms stad och Malmö stad. I båda kommunerna vittnar judiska elever om språkbruk och handlingar som får dem att känna sig utpekade, stressade och ledsna. I Malmö stads undersökning uppger i princip alla intervjuade elever att de någon gång varit med om verbala eller fysiska angrepp av något slag, men hur vanligt och hur allvarligt det varit varierade.

Åtgärder

I detta avsnitt finns exempel på regeringens beslutade åtgärder inom ramen för handlingsplanens fyra fokusområden, dess delmål och andra generella åtgärder som berör alla fyra fokusområden.

Generella åtgärder

Rasism i digitala miljöer

Kunskapen om förekomsten av rasism på nätet har ökat de senaste åren. FOI har bl.a. presenterat kunskap som visar på förekomsten av antisemitiska och antimuslimska uttryck på olika sociala medieplattformar. Myndigheten har även tagit fram kunskap som synliggör hur rasism är ett mycket centralt tema i antidemokratiska extremismmiljöer och hur rasism fungerar både mobiliserande och sammanhållande för sådana miljöer. Det finns behov av ytterligare kartläggningar för att kunna göra verktyg och insatser för att förebygga rasism mer träffsäkra.

Åtgärder:

- Forum för levande historia har fått i uppdrag att ta fram en kunskapsöversikt över spridning och åtgärder för att motverka spridning av antisemitism på nätet. I uppdraget ingår att myndigheten ska identifiera framgångsfaktorer och utmaningar i arbetet med att motverka antisemitism på nätet och föreslå ytterligare åtgärder på området.
- Totalförsvarets forskningsinstitut har från och med 2022 ett permanent uppdrag att genomföra kartläggningar och analyser av våldsbejakande extremism och rasism i digitala miljöer.
- Mediemyndigheten ska under 2024 och 2025 genomföra en bred och långsiktigt hållbar nationell satsning för att stärka befolkningens medie- och informationskunnighet (MIK). Uppdraget ska genomföras i samverkan med nätverket MIK Sverige.

Arbete på lokal och regional nivå

För att uppnå målet om ett samhälle fritt från rasism måste arbetet bedrivas på såväl nationell som regional och lokal nivå. Även om handlingsplanen främst syftar till att skapa en struktur för det nationella arbetet mot rasism och hatbrott är det viktigt att dess åtgärder tar hänsyn till utmaningar och behov som olika verksamheter på lokal och regional nivå upplever. Det är också viktigt att skapa förutsättningar för att den kunskap och de verktyg som tas fram av nationella myndigheter kan nå ut och användas av verksamheter inom kommuner och regioner.

Åtgärder:

- Länsstyrelserna ska inom ramen för sitt uppdrag att stödja kommuner och regioner i arbetet med mänskliga rättigheter redogöra för hur arbetet mot olika former av rasism, däribland antisemitism, kan inkluderas i arbetet.

Stöd till och dialog med civilsamhället

Det arbete som organisationer inom civilsamhället bidrar med i arbetet mot rasism och hatbrott är centralt. Hos civilsamhället finns ofta såväl kunskap och engagemang som förutsättningar för att nå de som drabbas av rasism. Det är därför viktigt att på olika sätt förstärka möjligheterna att ta vara på denna resurs.

Åtgärder:

- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor fördelar årligen medel till verksamheter som motverkar eller förebygger rasism eller liknande former av intolerans.

- Myndigheten för stöd till trossamfund har fått i uppdrag att genomföra insatser för att stärka trossamfunds säkerhet och öka kunskapen om deras säkerhetssituation och utsatthet för olika former av rasism och hatbrott.
- Regeringen avser att fortsätta dialogen med civilsamhället inom ramen för handlingsplanen. I dessa dialoger ska barns och ungas situation och erfarenheter särskilt uppmärksammas och beaktas.

Forskning och annat kunskapsunderlag

De senaste åren har forskningsrapporter, redovisningar från myndigheter och undersökningar från civilsamhället bidragit till ökad kunskap om förekomsten av olika former av rasism och hatbrott och dess konsekvenser för människor. För att arbetet på området ska kunna utvecklas med hänsyn till utmaningar i samhället men också kunna följas upp och utvärderas, behövs både fördjupad kunskap på vissa områden och kunskap som möjliggör jämförelser över tid.

Åtgärder:

- Forum för levande historia ska genomföra en studie om intolerans i den svenska befolkningen. Studien ska omfatta attityder till och föreställningar om utsatta grupper såsom afrosvenskar, judar, muslimer, romer och samer.
- Forum för levande historia har i uppdrag att genomföra en studie av antisemitiska attityder och föreställningar i den svenska befolkningen. Uppdraget ska möjliggöra jämförelser med av myndigheten tidigare genomförda studier i befolkningen.
- Vetenskapsrådet ska i samråd med Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) fortsätta utlysa medel för ett nationellt forskningsprogram om rasism.

- I betänkandet Ett starkt judiskt liv för framtida generationer – Nationell strategi för att stärka judiskt liv i Sverige 2025–2034 (SOU 2024:3) lämnas förslag på hur judiskt liv i Sverige kan stärkas. Betänkandet innehåller också några förslag om hur arbetet mot antisemitism kan stärkas för att stärka judiskt liv i Sverige. Regeringen avser att med utgångspunkt i betänkandet presentera en långsiktig strategi med åtgärder för att stärka judiskt liv i Sverige.
- Händelseutvecklingen i omvärlden sedan Hamas terroristattack i Israel den 7 oktober 2023 och ökningen av antisemitism i kölvattent av detta medför ett fortsatt stort behov av insatser för att förebygga och motverka antisemitismen i samhället. Regeringen ska genomföra åtgärder för att förstärka arbetet mot antisemitism, bl.a. med kunskapsstödjande insatser.
- Regeringen avser att hålla samman det strategiska arbetet för att stärka judiskt liv med ett strategiskt arbete mot antisemitism. Därför kommer den strategi för att stärka judiskt liv som regeringen avser presentera att kopplas samman med regeringens aviserade satsning mot antisemitism.

Skola

Skolan ska förebygga och bemöta rasism med kunskap och aktiva insatser.

Delmålet för fokusområdet Skola är:

Lärare och annan personal inom skolan har fått bättre kunskap och verktyg för att kunna förebygga och motverka rasism.

Åtgärder:

- Forum för levande historia ska genomföra en studie av svenska skolelevers attityder kring intolerans. Studien ska även bidra till ökad

kunskap om ungdomars upplevda utsatthet för olika former av rasism och intolerans.

- Statens skolverk ska tillsammans med Forum för levande historia vidareutveckla och följa upp verktyget för systematiskt arbete med demokratistärkande insatser i skolväsendet, folkbildningen och inom andra delar av utbildning för vuxna. Syftet är att motverka nutida uttryck för antisemitism och andra former av rasism. Verktyget ska anpassas så att det kan användas i förskola, förskoleklass, anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola. Myndigheterna ska erbjuda målgrupperna processtöd i arbetet med verktyget och arbeta utåtriktat för att nå fler förskolor och skolor, i synnerhet sådana förskolor och skolor som särskilt är i behov av arbete med verktyget.
- Forum för levande historia ska erbjuda fortbildning och kunskapshöjande insatser om olika former av rasism i historien och i dag till skolans personal och andra relevanta yrkesgrupper inom offentlig verksamhet.
- Forum för levande historia ska genomföra kunskapshöjande insatser mot antisemitism. Syftet är att öka kunskapen om antisemitismens historia och utveckling, samtida antisemitism och dess konsekvenser.
- Göteborgs universitet ska sprida kunskap om arbetsmetoder mot antisemitism till aktörer som har en viktig roll i att motverka antisemitism bland barn och unga, t.ex. lärare och rektorer. Verksamheten är organiserad inom Segerstedtinstitutet.
- Forum för levande historia ska främja hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser för att öka kunskapen om den nazistiska regimens förbrytelser mot judar, romer och andra grupper, samt för att öka kunskapen och förståelsen om antisemitism, antiziganism och rasism historiskt och i dag.

- Statens skolverk ska genomföra en nationell studie om antisemitism i skolväsendet. Syftet med studien är att undersöka barns, elevers och personals upplevelser av nutida antisemitiska uttryck, incidenter och attityder i skolväsendet samt redogöra för hur skolväsendet arbetar för att motverka detta. Myndigheten ska även lämna exempel på insatser som bidrar eller har bidragit till att motverka antisemitism inom skolväsendet.

Rättsväsende

Hatbrott ska bekämpas oavsett var de förekommer.

Delmålet för fokusområdet Rättsväsende är:

En större andel av de hatbrott som begås ska anmälas, utredas och lagföras.

Åtgärder:

- Polismyndigheten ska fortsätta utveckla dels sitt arbete med att utreda och lagföra personer för hatbrott och andra brott som hotar demokratin, dels arbetet mot it-relaterade hatbrott och andra brott som hotar demokratin. Polismyndigheten ska även ha kontinuerlig dialog och samarbete med grupper som upplever sig utsatta för hatbrott.
- Brottsförebyggande rådet ska ta fram kunskap om den judiska minoritetens utsatthet för antisemitism. I uppdraget ingår att beskriva hatbrottsmarkerade polisanmälningar med antisemitiska motiv och studera samtida erfarenheter av antisemitiska hatbrott samt otrygghet och rädsla för sådana brott, som de framträder i de judiska församlingarna och organisationerna.
- Brottsoffermyndigheten ska ta fram och sprida information till de som riskerar att utsättas eller har utsatts för hatbrott. Arbetet ska inkludera insatser riktade till verksamma inom myndigheter och civilsamhället som

möter personer utsatta för hatbrott med olika motiv. Utgångspunkten för arbetet är att det ska få fler att polisanmäla händelser som kan vara hatbrott.

- Brottsoffermyndigheten ska följa upp vad informationsinsatserna från tidigare uppdrag (Ku2020/01463, Ju2021/03329) har inneburit för personer som har utsatts för brott på nätet. Myndigheten ska utveckla informationsinsatser och kunskap om internet som brottsplats samt om näthatets omfattning och mekanismer.
- Åklagarmyndigheten ska inom ramen för pågående arbete inrätta ett digitalt nätverk med utpekade hatbrottsåklagare för att förbättra förutsättningarna att identifiera och hantera utmaningar på området och sprida relevant information vidare i organisationen.

Välfärd och offentliga verksamheter

Offentliga verksamheter ska motverka diskriminering och verka med respekt för alla människors lika värde.

Delmålet för fokusområdet Välfärd och offentliga verksamheter är:

Anställda inom offentliga verksamheter har genom ökad kunskap och lämpliga arbetssätt fått bättre förutsättningar att motverka rasism och diskriminering och främja alla människors lika värde.

Åtgärder:

- Forum för levande historia ska erbjuda fortbildning och kunskapshöjande insatser om olika former av rasism i historien och i dag till skolans personal och andra relevanta yrkesgrupper inom offentlig verksamhet.
- Socialstyrelsen ska sprida kunskapsstöd för att motverka förekomsten av rasism och främja allas lika rättigheter och möjligheter inom hälso- och sjukvården och bidra till en jämlik vård. I uppdraget ingår att redogöra för i vilken utsträckning kunskapsstödet har spridits till målgruppen och, i den mån det är möjligt, hur det har kunnat omsättas och förankras i hälso- och sjukvårdspersonalens vardagliga arbete.
- Socialstyrelsen ska genomföra kunskaps- höjande insatser för att motverka rasism inom hälso- och sjukvården, tandvården och socialtjänsten. I uppdraget ingår bl.a. att sammanställa kunskap om på vilket sätt rasistiska föreställningar kommer till uttryck och påverkar personal, patienter och brukare inom olika verksamheter i hälso- och sjukvården, tandvården och socialtjänsten. De kunskaps- höjande insatserna ska, när det bedöms lämpligt, genomföras på ett verksamhetsnära sätt med utgångspunkt i kunskapssammanställningen.
- Regeringen avser att bereda ett lagförslag om utökat skydd mot diskriminering när det gäller offentliga verksamheter.

Arbetsliv

Rasism och diskriminering ska inte påverka människors möjligheter till förvärvsarbete eller till en god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor.

Delmålet för fokusområde Arbetsliv är:

Arbetsgivare, förtroendevalda och andra aktörer på arbetsmarknaden har fått bättre kunskap, kompetens och arbetssätt för att kunna förebygga och motverka rasism och diskriminering i arbetslivet.

Åtgärder:

- Diskrimineringsombudsmannen ska vidta särskilda insatser för att stärka arbetsgivares förebyggande och främjande arbete för att inom verksamheten motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett etnisk tillhörighet och religion. I uppdraget ingår att granska arbetsgivares förebyggande arbete mot diskriminering och för lika rättigheter och möjligheter, så kallade aktiva åtgärder, och utveckla och sprida kunskapsstöd på området riktat till arbetsgivare, t.ex. i form av en vägledning.
- Arbetsmiljöverket ska genomföra kunskaps- och främjande insatser för att främja arbetet med att förebygga och motverka rasism i arbetsmiljön. Insatserna ska bidra till att öka kunskapen hos arbetsgivare och andra relevanta aktörer om kraven i arbetsmiljölagen (1977:1160) på att förebygga kränkande särbehandling, med särskilt fokus på kränkningar med rasistiska förtecken.
- Myndigheten för arbetsmiljökunskap ska inhämta och sammanställa kunskap om samband mellan vissa gruppers utsatthet och arbetsrelaterad stress. Ett särskilt fokus ska vara kunskap om arbetsmiljö och vilken betydelse utsatthet till följd av etnisk tillhörighet, hudfärg och religion eller annan trosuppfattning kan ha för individens hälsa. I och med en förstärkning av uppdraget ska myndigheten skapa förutsättningar för att framtagen kunskap också kommer till användning.

Uppföljning och indikatorer

Forum för levande historia ska ansvara för uppföljningen av arbetet med handlingsplanen. Det innebär att myndigheten bl.a. ska sammanställa resultatet av arbetet i en årlig redovisning till regeringen. I arbetet ingår att ta fram ett uppföljningssystem som bl.a. inkluderar indikatorer för att kunna analysera resultatet av arbetet i förhållande till handlingsplanens mål. Myndighetens arbete med handlingsplanen ska slutredovisas år 2029.

Utvärdering

Regeringen avser att om fem år låta genomföra en extern utvärdering av det samlade arbetet med handlingsplanen och dess mål. Utvärderingen kommer att utgöra ett viktigt komplement till Forum för levande historias slutredovisning av arbetet. Den ska också ligga till grund för en bedömning av hur det fortsatta arbetet ska bedrivas och om handlingsplanen är ett ändamålsenligt verktyg för att uppnå det övergripande målet om ett samhälle fritt från rasism.

Regeringskansliet

Växel: 08-405 10 00

www.regeringen.se